

jinak že by se vydala nebezpečí trestního stíhání. Při zkoumání materiální povahy svědeckého výsledku nutno ovšem vycházeti ze zásady ovládající trestní řád a vyslovené v předpisu § 202 tr. ř., že vinník není povinen k vině se doznati a nesmí býti k doznání se nijakým způsobem donucován, a že ani sankce § 199 a) tr. zák. nesmí býti použito k jeho doznání. Na druhé straně však třeba vzíti v úvahu, že podle ustanovení hlavy 13 tr. ř. není vyloučeno, by též osoba podezřelá z pachatelství trestného činu nebo z trestného účastenství na činu, který tvoří předmět výsledku, nemohla býti vyslechnuta jako svědek. Jest to zřejmo z ustanovení § 170 čís. 1 tr. ř., které nedopouští pod zmatečností jen přísední výslech těchto svědků. Bylo na obžalované, měla-li obavu z nebezpečí trestního stíhání, aby použila výhody § 153 tr. ř., to tím více, když soudem na ni byla upozorněna. Leč, i když obžalovaná přes poukaz na ustanovení § 153 tr. ř. svědčila, bylo povinností nalézacího soudu podrobně zkoumati, zda svědecká výpověď obžalované, která se ihned na základě trestního oznámení proti manželům D-ovým jevila soudu podezřelou ze zločinu utržení na cti a, byvši v trestní věci proti D-ovým volána jako svědkyně, byla zároveň předvolána jako obviněná v trestní věci současně proti ní zavedené, pak v tutéž dobu, týmž soudem o týchž skutečnostech byla vyslechnuta jednou jako obviněná, po druhé jako svědkyně, zda tato svědecká výpověď má veškeré náležitosti skutkové podstaty zločinu podvodu, zda lze výpověď obžalované při onom svědectví nejen formelně, nýbrž i materiálně pokládati za výpověď svědeckou ve smyslu zákona. Bylo nutno bezpečně zjistiti úmysl, ve kterém obžalovaná onu objektivní křivou svědeckou výpověď učinila, zda sledovala vlastní svůj prospěch, či zda úmysl její postihoval jediné zájem osob, proti nimž svědčila. Těmito náležitostmi, pro právní posouzení skutku obžalované nezbytnými, se nalézací soud vůbec nezabýval, v tomto směru nezjistil veškeré součásti skutkové podstaty zločinu podvodu po stránce subjektivní a trpí proto rozsudek v této části zmatečností podle § 281 čís. 9 písm. a) tr. ř. Bylo jej proto zrušiti a věc vrátiti prvému soudu k novému projednání a rozhodnutí v rozsahu zrušení.

Čís. 3319.

Původně vadný nález (posudek) znalců není důvodem ke slyšení jiných znalců, byly-li shledané nesrovnalosti odstraněny dodatečnými projevy (vysvětleními) znalců již slyšených.

Znalcům jest zůstaveno rozhodnouti, zda jejich vědomosti a zkušenosti stačí k spolehlivému a všestrannému posouzení otázek, k nimž jest se jim vyjádřiti, a zda lze získati poznatky k tomu nutné i bez vědeckých pomůcek (přístrojů).

§ 134 tr. ř. nežádá pro přezkoumání duševního stavu přibrání psychiatrů nebo neurologů; i § 118 tr. ř. (v doslovu zák. čís. 107/27) předpokládá pro úchylku z pravidelného přibrání znalců trvale pro ten který obor u soudu ustanovených, že případ vyžaduje zvláštních odborných znalostí.

Pro stav neodolatelného donucení (§ 2 g) tr. zák.) přichází v úvahu jen nátlak vnější, nikoliv i nátlak vnitřní, pozůstávající v chorobném nedostatku tlumů.

Hysterická povaha znamená jen, že pudy a chtiče v duši pachatelově se zrodivší setkávají se s menším odporem tlumů, zejména mravních zásad než u osoby normální, nedotýká se však podstaty pudů a chtičů.

(Rozh. ze dne 8. listopadu 1928, Zm I 341/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalované do rozsudku krajského soudu v Písku ze dne 29. dubna 1928, jímž byla stěžovatelka uznána vinnou zločinem úkladné vraždy podle §§ 134 a 135 čís. 1 tr. zák. a přestupkem podle §§ 2, 8, 32 a 36 zbrojního patentu ze dne 24. října 1852, čís. 223 ř. zák.

Důvody:

Zmateční stížnost uplatňuje, napadajíc rozsudek první stolice jen, pokud byla obžalovaná uznána vinnou zločinem vraždy, číselně důvody zmatečnosti podle § 344, bod 5, 7, 9 a 10 písm. b) po případě 11 tr. ř. Poukazujíc, ačkoliv se část výtek vztahuje k nálezu znalců, jen k ustanovení § 126 tr. ř. a přehlížejíc, že se tomuto ustanovení dostalo zákonem ze dne 1. července 1927, čís. 107 sb. z. a n. nového doslovu procesním stranám poněkud příznivějšího, vytýká stížnost rozsudku první stolice zmatečnost podle čís. 5 z důvodu, že byl zamítnut návrh obhájce, by bylo hlavní přelíčení odročeno za tím účelem, by byl duševní stav obžalované dán ku prozkoumání jiným znalcům z oboru psychiatrie, po případě vyžádán posudek lékařské fakulty některé university. Výtka neobstojí. Podle §§ 125, 126 tr. ř. jest opakovati místní ohledání (po případě s přibráním jiných znalců) pokud se týče opatření posudek jiných znalců lékařů, stálých znalců sborového soudu první stolice v sídle sborového soudu druhé stolice a, nevyhoví-li ani posudek těch, příslušné lékařské rady, jen tehdy, je-li nález (posudek) slyšených znalců stížen některou z vad v § 125, pokud se týče v § 126 tr. ř. vypočtených a nedají-li se shledané vady napravit opětným výsledkem znalců, kteří vadný nález (posudek) podali. Původně vadný nález (posudek) nemůže zavdati příčinu ke slyšení jiných znalců, byly-li shledané nesrovnalosti odstraněny dodatečnými projevy (vysvětleními) znalců již slyšených. Proto nezáleželo by na tom, že se znalci v souzené trestní věci nevyslovili již v původním svém nálezu (posudku) též o okolnosti obžalovanou tvrzené, že se jí zdálo, jako by tehdy měla náhle oslabený zrak (srovnej i její udání při hlavním přelíčení, že měla v očích mlhu a neviděla nic), a k otázce střídavého pomnutí mysli podle § 2 písm. b) tr. zák. Bezvadnost znaleckého nálezu a posudku po rozumu oněch zákonných ustanovení jest zjednána tím, že se vyslovili také v těchto směrech při hlavním přelíčení, byť teprve k naléhání předsedy a k dotazům procesních stran. Znalcům pak, jejichž svědomitost nelze bráti v pochybnost bez

opačných pádných poukazů, musí býti zůstaveno posouditi, zda jsou nebo nejsou bez důkladnější přípravy a bez delších úvah s to, by se přesně, způsobem vyčerpávajícím a spolehlivě vyslovili ke všem otázkám v předmětu jejich výsledku se vyskytnuvším, obzvláště i z té které strany nadhozeným. Proto nezáleží na tom, zda znalci vůbec a ve kterém období své činnosti, zejména osobního vyšetřování tělesného a duševního stavu obžalované prostudovali spisy této trestní věci se týkající. Stačí, že byli přítomni při celém hlavním přelíčení a že se proto k jejich vědomosti dostalo, ještě než podali posudek, vše, co mohlo býti podle § 258 tr. ř. (prvý odstavec) podkladem rozsouzení věci i po té stránce, zda je tu důvod vylučující přičetnost a tím trestnost obžalované, ač sluší podotknouti, že tvrzení stížnosti, že znalci neprostudovali spisy, nemá opory ve spisech, z nichž naopak vyplývá, že si spisy od vyšetřujícího soudce vyžádali již 21. listopadu 1927, že se spisů dovolávali jako pramene svých poznatků již v písemném vyjádření (nálezu a posudku) ze dne 17. ledna 1928 a že znalec Dr. K. uvedl při hlavním přelíčení, že on a druhý znalec spisy důkladně prostudovali. Rovněž musí býti znalcům zůstaveno, by sami rozhodli, zda stačí jejich vědomosti a zkušenosti k spolehlivému a všestrannému posouzení otázek, k nimž jest se jim vyjádřiti, a zda lze získati poznatky k tomu nutné i bez vědeckých pomůcek, obzvláště přístrojů. Proto nezáleží na tom, že znalci nejsou odborníky psychiatry ani odborníky neurology, a že vyšetřili tělesný a duševní stav obžalované bez jakýchkoliv přístrojů, to tím méně, že § 134 tr. ř. nežadá pro přezkoumání duševního stavu přibrání psychiatrů nebo neurologů, a že i § 118 tr. ř. (nového doslovu podle zákona ze dne 1. července 1927, čís. 107 sb. z. a n.) pro úchylku z pravidelného přibrání znalců trvale pro ten který obor u toho kterého soudu ustanovených předpokládá, že případ vyžaduje zvláštních odborných znalostí, kteréž povahy však případ obžalované není. Oba znalci shodli se v tom, že obžalovaná jest povahy hysterické, a že jednala v době souzeného skutku v rozčilení (Dr. K.: »zde se jedná o affekt povahový, který je v moci osoby tlumiti«; Dr. F.: »v daném případě nacházela se obžalovaná . . . ve stavu rozrušení mysli«). Okolnosti takto shodně oběma znalci udanými jsou opodstatněny polehčující okolnosti mdlejšího rozumu a prudkého hnutí mysli podle § 46 písm. a), d) tr. zák., a jest lhostejno, jak ten neb onen znalec vyznačil jejich právní význam, takže nelze shledati rozpor v tom, že je, jak stížnost uvádí, označil Dr. K. za okolnosti polehčující, Dr. F. za zmenšenou přičetnost.

Bez důvodnou jest i další výtku, že posudek znalců sám sobě odporuje, ježto se znalci shodli sice v tom, že tu není důvodů vyvíňujících, leč ve svých písemných podáních prý důvod ten připouštěli. Konečné závěry znalců, i pokud jsou obsaženy v písemném posudku, při hlavním přelíčení zopakovaném, nezůstávají ani nejmenší pochybnosti, že znalci vylučují jak trvalé zbavení rozumu, tak i střídavé pominutí mysli a pomatení smyslů spojené se zrušením nebo zkalením vědomí; ba vyloučili také stav neodolatelného donucení, neuvědomivše si, že pro pojem ten přichází v úvahu jedině nátlak vnější, nikoliv i nátlak vnitřní, pozůstáva-

jící v chorobném nedostatku tlumů. V projevech znalců není opory pro tvrzení stížnosti, že znalci zdůrazňovali, že by degenerace obžalované, kdyby jí bylo, byla v souvislosti se zjištěným stavem obžalované s to, zapříčiniti její úplné vyvinění, pokud se týče, že znalci udali, že k vyvinění obžalované schází jen důkaz o jejím degenerativním zatížení. Znalci sice udali, že dědičné zatížení a tím napovězená degenerace pachatele jest možným poukazem na duševní chorobu a tím na nepřičetnost pachatelovu, že však otázku, zda se na tomto podkladě duševní porucha trvalá nebo přechodná skutečně vytvořila, dlužno řešiti podle toho, zda se vyskytly v životě pachatelově někde příznaky duševní nemoci, byť jen přechodné, jichž u obžalované není. Toto stanovisko znalců i jinak z projevů jejich zjevné došlo zvláště jasného a přesného výrazu ve větách, stížností neúplně a tím nesprávně citovaných, že (při) ... hysterické povaze mohou u osob degenerovaných vyklíčiti různé poruchy duševní, že (znalci) mohou hysterickou osobu prohlásiti za šílenou (duševně nemocnou) jen tehdy, jedná-li se o osobu dědičně degenerovanou a kde zjistili soubor příznaků po stránce psychické. Po stránce té však vyslovili znalci, že nenašli u obžalované žádných nápadnějších stop po poruchách funkcionálních ani vyslovených známek psychopatických, ani křečí, ani obrn ani záchvatů, že pátrali, zda se v životě obžalované neobjevily někde příznaky, z nichž by se mohlo souditi na stavy melanholie, paranoické, epileptické nebo šíleně hysterické nebo na přechodné stavy chorobné vůbec, že však našli toliko nápadnější defekt ve sféře ethické, který pokládají za hysterickou povahu (konstituci), že z hysterických psychos nebyla žádná odchylka shledána, obzvlášť žádný zákal vědomí; proč znalci označili obžalovanou za osobu přičetnou, není tedy, jak stížnost za to má, nedostatek důkazu o dědičném zatížení, nýbrž stížností nepopřený nedostatek v osobě a v životě samotné obžalované se vyskytujících příznaků duševních poruch chorobného, nikoliv jen habituelního (konstitučního) rázu, jichž by bylo kromě dědičného zatížení třeba k závěru, že obžalovaná jest nepřičetnou ve smyslu § 2 písm. a) nebo b) nebo c) tr. zák. Proto nevzcházejí důvodné pochybnosti o správnosti posudku slyšených znalců ani z toho, že znalci nepátrali důkladnějším, stížností naznačeným způsobem po příčinách smrti rodičů obžalované a její případné syfilidě, plozením z rodičů na ni přešlé, třebaže by tím bylo zjištěno dědičné zatížení, a proto jest i bezvýznamnou správnost nebo nesprávnost názoru znalce Dr. F-a, že tabes, která jest označena jako příčina smrti matky obžalované, mohla, avšak nemusela býti výsledkem nákazy přijící a tím poukazem na dědičné zatížení (degenerovanost) obžalované. Stížnost nedokázala vadnost nálezu (posudku) slyšených znalců ve smyslu §§ 125 a 126 tr. ř. Návrhu na slyšení jiných znalců a na doplnění nálezu i posudku nedostávalo se zákonného podkladu, takže byl bez porušení předpisů trestního řádu a bez porušení zásad řádného řízení právem zamítnut a nenastal zmatek § 344 čís. 5 tr. ř. Způsobem, jímž se obžalovaná, arcit' teprve při hlavním přelíčení, hájila, bylo určitě vysloveno, že si pro duševní rozrušení nebyla v době

souzeného skutku vědoma svého jednání a tím tvrzen stav, který by vylučoval trestnost skutku podle § 2 písm. c) tr. zák. Dal-li soud porotcům otázku tomuto tvrzení odpovídající, vyhověl tím jasnému příkazu § 319 tr. ř., jehož nešetření bylo by přivodilo důvod zmatečnosti podle § 344 čis. 6 tr. ř.; jest na bíledni, že plnění zákona, dokonce v ustanovení velícím, nemůže zakládati zmatečnost rozsudku a jest zbytečno, odpovídati na výroky, jimiž stížnost odvozuje ze správného a nutného postupu prvé stolice (naprosto neporozuměvši podstatě těchto důvodů zmatečnosti), zmatečnost rozsudku podle § 344 čis. 7, 9, 10 b), 11 tr. ř., nehledíc k tomu, že dání otázky té bylo ve prospěch obžalované a nemůže jí proto býti uplatňováno podle předposledního odstavce § 344 tr. ř. Bezpodstatnou jest i poslední výtká, opřená poukazem na § 344 čis. 5 tr. ř., spadající však pod ustanovení § 344 čis. 6 tr. ř., že neprávem nebyla dána (eventuelní) otázka na zločin zabití. Vývody, jimiž odvozuje stížnost nutnost této otázky z nějaké, dokonce jen předběžné osnovy trestního zákona, jež nad to pro Čs. republiku byla nahražena osnovou jinou, netřeba se zabývat, an vodítkem soudů mohou býti jen zákony již platné. Avšak stížnost jest na omylu i pokud shledává tvrzení, že tu nebyl úmysl vražedný, nýbrž jen povšechný úmysl nepřátelský, v rozsudku znalců, že jde o stav abnormální, ovšem ne pathologický, a v projevu znalce Dr. F-a, že se obžalovaná dopustila činu ve stavu přirozeně zmenšené přičetnosti. Hysterická povaha, v níž shledávají znalci odchylku (arciť nikoliv chorobného rázu) z průměru duševní základny a důvod zmenšené přičetnosti, znamená jen, že se pudy a chtíce v duši obžalované se zrodivší setkávají s menším odporem tlumů, zejména mravních zásad, než u osoby nehysterické a naprosto normální, nedotýká se však podstaty pudů a chtíčů. Ať jest duševní rozpětí, jehož nutno k překonání tlumů, větší nebo menší, síla chtění vyvolaného pudy intensivnější nebo slabší, nemění se nic na tom, jaký výsledek si dotýčná osoba přeje a chce a ku kterému výsledku vůle její úmysl směřuje. Předpoklad znalců o duševní abnormalitě a o zmenšené přičetnosti obžalované poukazoval sice k jinému — než bývá u osob naprosto normálních — poměru mezi silou (účinností) pudů a silou (účinností) tlumů, nepoukazoval však k jinému předmětu, obsahu nebo cíli pudu, který, zdolav tlumy, stal se úmyslem manžela zastřeliti (usmrtiti), takže nebylo oním předpokladem znalců tvrzeno, ba ani jen napovězeno, že tu nebyl úmysl vražedný, nýbrž jen povšechný úmysl nepřátelský. Jelikož pak — což stížnost nepopírá — podle správného názoru porotního soudního dvoru nebylo naznačeného tvrzení (napovězení) ani v ostatních výsledcích hlavního přeličení, zamítl soud právem, aniž tím nastalo porušení předpisu § 320 tr. ř. a zmatek § 344 čis. 6 tr. ř., návrh obhájce na otázku na zločin zabití, pod nějž skutek při původním vyličení děje obžalovanou — a jiného vyličení tu vůbec nebylo — nikterak podřaděn býti nemohl, takže nepřichází v úvahu ani — stížností připomenuté — právo soudu, umožniti porotcům posuzování skutku s jiného právního hlediska i v případech, kde není k tomu podle § 320 tr. ř. povinen.